

РАЗУМЪТ И КЪСМЕТАТ

Превод от английски: Емилия Стаматова, 1996

chitanka.info

Срещнали се на един тесен мост Разумът и Късметът.

— Направи ми път! — рекъл Късметът.

Разумът бил тогава млад и зелен, не знаел кой трябва да отстъпи и заспорил:

— Защо трябва аз да ти отстъпвам път! Защо ти не ми отстъпиш на мен?

— Ще отстъпи този, който може повече — отвърнал Късметът.

— Ей, там отсреща оре млад селяк, влез в него, накарай го да се чувства по-добре, отколкото с мен и аз ще ти правя път винаги, когато се срещнем.

Разумът се съгласил и влязъл в главата на селяка. Селякът като поумнял, започнал да разсъждава:

— Защо до края на живота си ще ора на полето? Мога да си опитам късмета в нещо друго.

Хвърлил той ралото и се върнал вкъщи.

— Татко — рекъл той, — не ми е по сърце селската работа, искам да се захвана с градинарство.

— Какво става с теб, умът ли си загубил? — разсърдил се бащата. Но после като поразмислил, се съгласил: — Е, добре, нека да е на твоето, Ванек. Но къщата тогава ще получи брат ти.

Ванек не се натъжил от това, отишъл да се учи при кралския градинар. Градинарят му показал някои неща, други Ванек сам с ума си открил. Скоро престанал да слуша градинаря, ами всичко правел по свой си начин. Отначало градинарят не бил доволен, но като видял, че Ванек се справя добре, се успокоил.

— Виждам, че си по-умен от мен — рекъл градинарят и повече не се бъркал в работата на Ванек.

За кратко време кралската градина станала чудно красива и често кралят излизал на разходка с дъщеря си.

Кралската дъщеря била красавица, но ѝ се случило нещастие: на дванайсет години онемяла и никой повече не чул дума от нея. Кралят много се нажалил и наредил да обявят по цялото кралство, че ще я даде за жена на онзи, който я накара да проговори.

Мнозина крале, князе и благородници се опитвали да накарат принцесата да проговори, но не успявали.

— Дали да не опитам и аз своя късмет? — помислил си Ванек. — Може да успее така да я попитам нещо, че тя, без да иска да ми

отговори.

Съобщили за това на краля и го въвели в покоите на принцесата. С него влязъл и кралят със съветниците си.

Принцесата имала малко красиво кученце, което разбиращо всяко желание на господарката си.

Когато Ванек и кралят със съветниците влезли, Ванек се държал, сякаш не виждал принцесата, а заговорил с кученцето ѝ:

— Чух, кученце, че си много умно, и дойдох при теб за съвет.

Веднъж вървах с двама другари през една гора, единият беше резбар, вторият шивач. Наложил се да останем да пренощуваме в гората. Понеже се страхувахме от вълци, запалихме огън и се уговорихме, че ще се редуваме, така че един от нас да е винаги на пост. Най-напред застана на пост резбарят. За да му мине по-бързо времето, той взел едно чуканче и изрязал момиче от него. Като минало определеното време, събудил шивача. Шивачът като видял дървеното момиче попитал: „Какво е това?“, а резбарят отвърнал: „Чудех се как да ми мине време и изрязах от едно чуканче това момиче, а ти ако искаш му направи дрехи“.

Измъкнал шивачът ножицата, иглата и конеца, скроил рокля и я ушил. Когато роклята била готова, той облякъл момичето и ме събудил. „Какво е това?“ — попитах аз. „Резбарят, за да му мине времето, изрязал това момиче от едно чуканче, аз го облякох, а ти го научи да говори“ — рече ми шивачът. И наистина аз го научих да говори. На сутринта се събудиха другарите ми и всеки искаше да вземе момичето за себе си. Резбарят рече: „Аз я направих!“. Шивачът рече: „Аз я облякох!“. А аз защитавах своето право. Та кажи ми, кученце, на кого е момичето?

Кученцето мълчало, но вместо него проговорила принцесата:

— Разбира се, че на теб! Какво струва някакво дървено момиче без живота, дори и да е облечено! Ти си ѝ дал най-ценният дар — дал си ѝ живот и реч, тя се пада на теб.

— Ти реши сама своята съдба — отвърнал Ванек, — аз също ти дадох нов живот — дадох ти речта и ти ми принадлежиш по право.

Тогаваше се обадил един кралски съветник:

— Негово височество кралят богато ще те надари за това, че успя да я накараш да говори. Но не можеш да се ожениш за нея, защото си от прост род.

И кралят добавил:

— Ти си от прост род, вместо дъщеря ми ще получиш богатство. Само че Ванек не искал и да чуе за награда:

— Кралят обеща да даде дъщеря си за жена на всеки, който я накара да проговори. Думата на краля е закон и ако кралят иска поданиците му да спазват законите, той на първо място е длъжен да ги спазва сам. И кралят трябва да даде дъщеря си на мен.

— Слуги, вържете го! — извикал съветникът му. — Всеки, който се осмели да твърди, че кралят „е длъжен“, оскърбява негово кралско височество и заслужава смърт! Ваше височество, заповядайте престъпникът да бъде убит!

И кралят рекъл:

— Нека да загине от меч!

Веднага завързали Ванек и го повели към палача. А там седи Късметът и тихо казва на Разума:

— Видя ли докъде доведе човекът, и главата си ще загуби! Направи ми място!

Едва Разумът отстъпил мястото си на Късмета, палачът вдигнал меча, за да отсече главата на момъка, но откъм града се задал препускащ конник, а след него кралската карета.

А какво се случило: принцесата казала на баща си, че Ванек е изрекъл самата истина, че не е редно кралят да не спазва дадената си дума, и макар че Ванек бил от прост род, кралят можел да го направи княз. И веднага изпратили карета за Ванек и вместо него съсекли съветника, който лошо съветвал краля и говорил против Ванек.

Когато кралското семейство, Ванек и принцесата тръгнали за сватбата, насреща им се появил Разумът, който като видял, че срещу него върви Късметът, отпуснал глава и отстъпил встрани.

От тогава казват, че щом Разумът срещне Късмета, отдалече му прави път.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.